

**Impregnační spreje
bez PFAS**

Miroslava Jopková

Impregnační spreje bez PFAS

Autor: Miroslava Jopková, Arnika – Toxické látky a odpady

Perfluorované a polyfluorované látky (PFAS) <https://arnika.org/toxicke-latky/databaze-latek/perfluorovane-a-polyfluorovane-latky-pfas> jsou rozsáhlou skupinou několika tisíc, člověkem vytvořených organických látek vyráběných od 50. let 20. století. Většina zástupců PFAS je perzistentních (odolných vůči rozkladu).

PFAS jsou používány pro odpuzení vody a mastnoty z papírových obalů potravin, outdoorového oblečení, ale například i koberců. Známý jsou především díky použití v teflonu a gore-texu. PFAS jsou transportovány na velké vzdálenosti a nacházeny v odlehlých oblastech Arktidy a Antarktidy. Člověk PFAS přijímá především v potravě a vodě. Největší obavy vyvolávají případy kontaminace pitné a podzemní vody v okolí průmyslových závodů, letišť a vojenských základen.

Dánská spotřebitelská rada (DCC) testovala impregnační spreje na přítomnost PFAS a dalších nežádoucích chemických látek (<https://taenk.dk/kemi/english/avoid-pfas-waterproofing-sprays>). Testy patnácti impregnačních prostředků také ukázali, že **spreje obsahující PFAS nejsou v impregnaci lepší než prostředky bez fluorovaných látek**. Dále DCC doporučuje kupovat spreje s pumpičkou. Oproti těm aerosolovým zanechávají při aplikaci méně částic ve vzduchu. Nejsme tedy zbytečně vystaveni nežádoucím látkám při impregnaci oděvů, obuvi, bytového textilu.

Foto: Markéta Šedivá

Impregnanční spreje bez PFAS

V testu bylo zjištěno devět sprejů bez PFAS. Pět sprejů získalo nejlepší chemické hodnocení, hodnocení A (označeny také zeleně). Čtyři spreje získaly střední hodnocení, B (označeny červeně).

				
(1) Nikwax TX.Direct Spray On	(2) Fjällraven Waterproofing	(3) Grangers Performance Repel Plus	(4) OrganoTex Spray-On	(5) Zebla

			
(6) Fibertec Textile Guard Eco	(7) Denwax	(8) Woly Water proof	(9) Royal protector

- (1) Nikwax TX.Direct Spray On (hodnocení A) – dopadl v testu jako nejlepší. Neobsahuje PFAS, má dobrou impregnační schopnost a je také poměrně odolný při praní
- (2) Impregnace Fjällraven Waterproofing (hodnocení A)
- (3) Grangers Performance Repel Plus (hodnocení A)
- (4) OrganoTex Spray-On - Impregnace na textil ve spreji (hodnocení A)
- (5) Zebla Impregnace ve spreji (hodnocení A) - nenašli jsme v nabídce českých obchodů)
- (6) Fibertec Textile Guard Eco (hodnocení B, protože obsahuje malé množství siloxanů)
- (7) Denwax Textil Impregnace (hodnocení B, protože obsahuje látky poškozující životní prostředí) - nenašli jsme v nabídce ČR obchodů
- (8) Woly Water proof (hodnocení B, protože se jedná o aerosolový sprej a obsahuje látky škodlivé pro životní prostředí)
- (9) Royal Protector (hodnocení B, protože se jedná o aerosolový sprej)

Spreje s PFAS

Všechny následující spreje získaly nejnižší hodnocení C, protože u nich byla zjištěna přítomnost PFAS.

			
(10) Collonil Carbon Pro	(11) Drophen	(12) Guardian	(13) Jysk Textile protector

		
(14) Shoe Finish	(15) Silver	(16) Sterling Textile

- (10) Collonil Carbon Pro
- (11) Drophen voděodolný sprej (Nenašli jsme v nabídce českých obchodů)
- (12) Guardian impregnace na textil
- (13) Jysk Textile protector
- (14) Shoe Finish Impregnation Agent
- (15) Silver Universal Waterproof
- (16) Sterling Textile impregnace (Nenašli jsme v nabídce českých obchodů)

Příklady dalších impregnací bez perfluorovaných látek dostupných v České republice

Následující výrobky byly vybrány pouze na základě absence PFAS. Obsah jiných rizikových chemikálií jsme neposuzovali.

V případě některých značek, jako například Collonil, je potřeba pečlivě volit mezi jednotlivými variantami. Nabízí impregnace “s” i “bez” perfluorovaných látek.

Příklady impregnací bez PFAS

Obecně vodítkem může být vyhledávání impregnací přírodních, některé značky obsahují označení, že neobsahují PFC (PFC FREE).

Příklady konkrétních značek:

- Nikwax – společnost deklaruje, že ve svých impregnačních produktech nikdy nepoužívala a nikdy nebude používat PFC
- Organotex
- Grangers
- NST
- Rapide
- Fibertec Textile Guard Eco
- Gear Aid - Revivex Durable Water Repellent
- Waprox Uni Eco
- Collonil Waterstop Reloaded
Collonil Organic Protect & Care.
- Pedag, Natural Protector – přírodní impregnace
- Shoe Boy's Perfect protect
Impregnace značky 2go
- Pod značkou Festovní Věci lze koupit v Čechách vyrobené krémy na boty, impregnace

Tekuté impregnace do pračky bez PFAS.

PFAS látky se přidávají také do tekutých impregnací. Našli jsme na našem trhu tyto alternativy bez PFAS.

- Nikwax
- Organotex
- Grangers
- NST
- Rapide
- Fibertec Pro Wash Eco
- Gear Aid - Revivex Pro Cleaner

Další přehled alternativ k PFAS a jejich ekologických a zdravotních dopadů připravila INERIS - Francouzský národní institut pro průmyslové prostředí a rizika.

https://substitution-perfluores.ineris.fr/sites/substitution-perfluores/files/documents/dtsc_2022_pfas-textiles_treatments-alternatives.pdf